

Saco Studentråds yttrande avseende Studiemedel för gränslös kunskap SOU 2011:26

Saco Studentråd har getts möjlighet att inkomma med remissvar angående utredningen Studiemedel för gränslös kunskap, och inkommer härmed med sitt yttrande.

Saco Studentråd är en facklig studentorganisation, och vårt yttrande berör endast vilka konsekvenser betänkandets förslag kan ge för gruppen studenter. I gruppen studenter inkluderas både potentiellt blivande och nuvarande studenter.

Utlandsstudier och dess finansiering är en viktig fråga för våra medlemsförbunds nästan 100 000 medlemmar, då fler av Sacos professionsgrupper läser delar eller hela sin utbildning i andra länder.

Saco Studentråd välkomnar att regeringen genom denna utredning försöker att förbättra och förenkla det befintliga studiestödssystemet för utlandsstudier. Vi menar att det nuvarande systemet uppvisar klara brister och utredningen identifierar de centrala problem som nuvarande ordning medför. Saco Studentråd anser att utredningens huvudförslag sammantaget medför en avsevärd förbättring jämfört med nuvarande ordning.

Enhetligt studiemedel som kompletteras med merkostnadslån för utlandsstudier

Saco Studentråd tillstyrker utredningens förslag på en uppdelning av studiemedlet i två delar; grundlån och merkostnadslån för utlandsstudier.

Att studenten aktivt måste göra valet att ansöka om merkostnadslån för utlandsstudier gör att studenten får en tydligare bild av framtida studieskulder och huruvida denne vill skuldsätta sig eller ej. Saco Studentråd delar utredningens åsikt att systemet ska möjliggöra utlandsstudier, men samtidigt inte uppmuntra till en högre belåningsgrad än nödvändigt.

Saco Studentråd tillstyrker att systemet med specifika landsbelopp slopas då det var behäftat med en oacceptabelt hög grad av godtycke. Vi tillstyrker även att lånedelen knyts till prisbasbeloppet i likhet med det inhemska studiemedelssystemet

Utredningen föreslår ett nytt lån, merkostnadslån för utlandsstudier. Detta lån är enhetligt för hela världen. Att införa ett merkostnadslån som är enhetligt för hela världen är problematiskt. Om utredningens ambition är att möjliggöra utlandsstudier, men samtidigt hålla nere belåningsgraden, anser Saco Studentråd att det är lämpligare att dela upp merkostnadslånet i olika nivåer beroende på kostnadsläget i olika regioner i världen. Det gör studiemedlet mer enhetligt, men kan ändå regleras till viss del efter dyrare och billigare regioner.

Valet för studenten att nyttja detta merkostnadslån eller ej ställer ökade krav på CSN:s och andra myndigheters informationsuppdrag. Denna reform måste åtföljas av tillräckliga anslag till berörda myndigheter så att dessa kan tillhandahålla relevant information till studenterna. Saco Studentråd anser även att CSN:s informationsuppdrag skulle underlättas om antingen merkostnadslån eller merkostnadslån för undervisningsavgift/resor + försäkring byter namn. Att införa en ny begreppsapparat innehållande snarlika namn måste ur en kommunikativ synvinkel beskrivas som suboptimalt.

Saco Studentråd vill också understryka vikten av att systemet för utlandsstudier måste vara anpassat både för studenter som läser enstaka kurser och för studenter som läser hela utbildningar utomlands. Det är därför bra att utredningen även uppmärksammar studenter som läser hela sin utbildning utomlands. Dessa studenter skulle till exempel drabbas om merkostnadslånet för utlandsstudier skulle begränsas till kortare tid än sex år. Det måste vara möjligt att uppbära utlandsstudiedel lika länge som det är möjligt att uppbära studiemedel för studier i Sverige.

Månadsvisa utbetalningar

Utredningen föreslår att studielånet ska betalas ut månadsvis till skillnad från dagens system. Detta skulle bland annat medföra en minskad grad av felaktiga utbetalningar samt medföra administrativa fördelar. Saco Studentråd tillstyrker denna förändring med en reservation. Studenternas omkostnader i samband med utlandsstudier är ojämnt fördelade. Etablering på ny ort medför i regel ökade utgifter under den första tiden. Det nuvarande systemet med halvårsvisa utbetalningar löser detta problem då det åligger studenten att själv disponera studielånet under detta halvår.

Utredningens förslag riskerar att skapa problem för studenter den första tiden utomlands, vilken ofta är förknippade med högre kostnader. En annan lösning skulle vara att en större del av merkostnadslånet betalas ut i början av terminen och att de övriga utbetalningarna då blir lägre.

Möjlighet till högre uttag av merkostnadslånet för undervisningsavgifter

Saco Studentråd tillstyrker utredningens förslag att ge studenten möjlighet att själv disponera merkostnadslånet för undervisningsavgift. Detta förslag medför en ökad flexibilitet för studenten, men även ett större individuellt ansvar för sin lånebörda.

Frågan om övergångsregler

Införandet av ett nytt system innebär alltid en viss grad övergångsrelaterade problem. Saco Studentråd efterlyser en diskussion om hur studenter som befinner sig i båda systemen ska hanteras. Ett uppenbart problem som måste adresseras är till exempel övergången till månatliga utbetalningar samt ett enhetligt tilläggsbelopp för samtliga utlandsstuderande. Övergången får inte medföra allvarliga privatekonomiska konsekvenser för den enskilde studenten eller innebära att programstudenter inte kan slutföra sin utbildning.

Regeringens mål för utlandsstudier

Saco Studentråd välkomnar att regeringen klart aviserar de politiska målen med utlandsstudier. Föreslagna förändringar härleds sedan till dessa mål, detta är ett tydligt sätt att bygga ett regelverk på. Vi ställer oss bakom regeringens uppsatta mål angående utlandsstudier och välkomnar sättet att underbygga förslag. Det finns en tydlig linje mellan politisk ambition och föreslagna förändringar.

En definitionsparagraf för utlandsstudier.

Utredningen föreslår en definitionsparagraf för utlandsstudier. Detta ökar tydligheten samt rättsäkerheten i berörda myndigheters bedömningar. Saco Studentråd tillstyrker den föreslagna skrivningen. Vi menar att den klart definierar vem som kan komma i föremål för studiemedel.

Då bosättningslandet är avgörande för att studenten ska kunna erhålla studiemedel är det viktigt att det finns klara rutiner för hur detta ska kontrolleras. Det kan uppstå problem för studenten att bestyrka sitt uppehälle i annat land om inte CSN eller annan berörd myndighet upprättar klara rutiner för detta. Saco Studentråd förordar att ett intyg från lärosätet om att studier bedrivs på plats av studenten ska användas för styrka utlandsstudier.

Konsekvenser för Sacos studerandemedlemmar

Saco Studentråd kan inte överblicka hur utredningens förslag kommer slå mot Saco förbundens samtliga medlemsgrupper. Vi kan dock konstatera, utifrån bilaga 5, att den totala belåningsgraden minska från cirka 1,2 miljoner till cirka 0,94 miljoner. Detta kommer främst påverka de studenter som läser hela sin utbildning utomlands. Denna försämring får inte medföra att grupper som läkare och tandläkare missgynnas av den föreslagna förändringen. Det är av yttersta vikt att studiemedelssystemet stödjer både de studenter som vill läsa en termin utomlands likväl som de som vill läsa en utbildning.

Vi är i stort positiva till utredningens förslag, dock bör den föreslagna neddragningen i den totala lånesumman vägas mot nationens framtida försörjningsbehov inom olika yrkesområden. Det är viktigt att poängtera att diskussionen ska handla om rimligheten i den nya max nivån snarare än behovet av en högre maxnivå.

Lisa Gemmel
Ordförande
Saco Studentråd

Andreas Bokerud
Studenthandläggare
Saco